

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XII. Ч. 26. Джерси Сіті, Н. Дж., четвер, 2 лютого 1933.

VOL. XII. No. 26. Jersey City, N. J., Thursday, February 2, 1933. THREE CENTS.

ФОРД ПРО НОВУ, ЩАСЛИВІШУ ЕРУ

КАЖЕ, ЩО НАЙГІРШІ ЧАСИ БУЛИ ТОДІ, КОЛИ НАМ ЗДАВАЛОСЯ, ЩО ЖИЕМО СЕРЕД ДОБРОБУТУ.

Обороняє вік машини, критикує робітничий визиск і обвинувачує банкірів за депресію.

ДІТРОЙТ. — Генрі Форд, мабуть зприводу того, що його фабрики здержали роботи через страйк „Брігс Компані“, сам знайшовся без „роботи“ і згодився дати газетарям довше інтерв'ю, в якому порушив різні справи.

Він казав, що 1929 рік був найгіршим роком. Це був рік „буму“, себто штучного добробуту. Всі кинулись на спекуляції. Люди перестали тверезо думати, а жили уроєннями. Тому, казав Форд, тепершні часи є здоровішими і ліпшими, бо люди чогось навчилися і зачали думати.

Форд є того переконання, що машини є добродійством. Він каже, що технократи помиляються, бо вони не беруть під увагу поступу життя. А історія людського життя доказує, що ратунки приходять дуже часто з такої сторони, з якої його ніхто не нагавіє. Життя поступає і знаходить завжди вихід з кожної ситуації. Ми, говорив Форд, жиемо щасливо з початків машинного віку. Тепершні машини — стародавні дерев'яні вози з волами у порівнянні з тим, що приїде. Форд певний, що в недалекому майбутньому люди будуть жити далеко здоровіше, ніж тепер, і краще та дешевше.

Тепершні машини не відповідають модерним вимогам. Форд казав, що йому пропонували перебрати одну з великих заводських фабрик тільки за плату заземельних податків, але він і на це не згодився, бо уряджені машини не вартувало їй тих податків.

Форд казав, що дотеперішню господарську життя полягає в тому, щоб виконувати безперервний визиск робітника. Він каже, цей визиск скидає Форд у першу чергу на банкірів. Він каже, що банкіри не є зацікавлені в поступі промислу. Вони тільки хочуть мати якнайбільше дивіденди, а все інше їм не обходить. Вони тільки руйнують промисл, як забиратимуть у свої руки фабрики. Форд є теж за децентралізацію промислу, проти перелюднення міст і за поворот до землі. Він є того переконання, що фармерство буде поплачувати нарівні з промислом.

ФАРМЕРСЬКА МОРАТОРІЯ.

НЮ ЙОРК. — „Пруденція Іншуренс Компані“ проголосила, що здержує ліцитування задовжених у тій компанії фармерів. Ота мораторія відноситься до фармерів у всіх штатах. Компанія дала моргеджі 37,000 фармерам на суму 209,248,000 доларів.

Інші аскураційні компанії здержали теж з ліцитуванням фармерів за довги.

КАЖЕ, ЩО РУЗВЕЛТ ПОВТОРЯЄ ПОМИЛКУ ВІЛСОНА.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Луїс з Ілінойс критикував у сенаті новизабраного президента Рузвельта за те, що він конферував особисто з англійським амбасадором у справі воєнних договорів. Луїс каже, що Рузвельт може дати Англії, чи кому іншому, що до цього певні заперечення, які потім не будуть поперті конгресом. А це знову може відбитися на поназі президента держави. Бо таке вже було з Вільсоном, коли він наперся їхати до Європи на Мирову Конференцію, з якої вернувся з надшарпаним прес-тіймом і розбитий, маючи ще проти себе і конгрес.

НОВІ ПОДАТКОВІ ТЯГАРИ.

ОЛБАНІ. — В ньюйоркській стейті запропоновано нові податки для покриття дефіциту. А які вони високі, пізнають хочби по тім, що той, хто платив у минулому році \$80 особистого доходного податку, платитиме в 1933 р. \$130.

ЖИДІВКИ ЗА КОНТРОЛЬ НАРОДИН.

НЮ ЙОРК. — Федерація жидівських жіночих організацій, яка об'єднує комо 100,000 жидівських жінок, заявляє, що за нове законодавство, яке заводить контроль народин. Вона виготовила відповідний меморіал, у яким домагається щодо цього законного знесення обмежень для лікарів і шпиталів.

НІМЦІ ПОМАГАЮТЬ ЮВОНАТИ.

БУЕНОС АЙРЕС. — Парагвайці оголошують, що вся війна в Чакко ведеться Болівією при допомозі німецьких офіцерів, котрих спровадив генерал Ганс Кундт, начальник командант болівійської армії.

НЕМА КЛОПОТУ З АДОПТУВАННЯМ СИРТ.

НЮ ЙОРК. — „Коміті оф д Стейт Чаріті Ейд Асоціяшен“ подає, що хоч часи тяжкі, то й тепер знаходяться добрі люди, котрі забирають на виховання сироти, якими нема кому заопікуватися. Цього року залишилася з минулого року тільки пара баязит, бо не було кому забрати їх обидвоє разом. А не можна було їх розлучити бо одно за другим дуже швидко й кричало. За знайшлися добрі люди і на ту пару і її забрали на виховання. Була це одна бездітна родина.

РАДЯНСЬКІ РОСІЙСЬКІ ЕНЦИКЛОПЕДИ.

Головна редакція „Великої радянської енциклопедії“, як повідомляють „Ізвестії“ — вийшла 1933 р. 10 томів: 6 чергових і 4 другого видання перших томів, уже вичерпаніх. Два томи в друку і два приготовляються; 25-тий том вийде ще перед новим роком. „Мала енциклопедія“ в 10 томах розійшлася у 150,000 примірників і буде передрукована на новому у 1933 р., але з перерібками і доповненнями. У 1933 р. вийде 4-томова „Технічна енциклопедія“, друкується чергові томи „Літературної енциклопедії“ і на 15-ліття червоної армії підготовляють 2-томову „Військову енциклопедію“.

ВІСТКИ З РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Приватними шляхами дійшли до Львова вістки про нові засланні різних українців з Радянської України на нужди землі. Висназили двох учених-математиків, Бернштейна і Крупенського, до Ленінграду. В. Бобинському, що вихав два роки тому з Львова на Радянську Україну, не дозволили проживати надалі у Харкові і вказали місце побуту на Кримі.

ДВІ СТРАШНІ КАТАСТРОФИ.

Тередисті Париза Антоніо було вивидищем страшною лентуноскою катастрофою. В часі каролюмних еволюцій на висоті 200 метрів тліла улам у корготі і лав на дах домов, в якому жило двоє старушків з 2 внуками. Дім став в одному моменті горіти. Старушка з внуками вибігла на вулицю, одначе по хвилині вернулася, щоб ратувати свої одягості, і згинувла в димі й полум'ях. Летун згорів разом з апаратом. Вільомки заїзла згинула 17 людей, які спішили з поміччю, в тому 8 осіб тяжко.

ПЕРЕВІЗ ПОЛІТИЧНИХ ВІЗНІВ.

На днях перевезені з львівської в'язниці до в'язниці в Тарнові такі українські політичні в'язні: Вірста Дмитро, Місиків Павл, Ляхман Павл, Палайніч Іван, Савчинський Ярема, Костюк Павло, Пен Дмитро, Кравчук Іван, Кокушко Микола, Елішевський Микола, Гучко Володимир, Гайвас, а до Стрия Михайлович Богдан.

КИХ ПЕДАГОГІВ МАЄ ЛЬВІВСЬКА КУРАТОРІЯ.

До вечірнього поїзду, що приїжджає з чеського Тешина до Львова в 21 год 10 мин., всів у Городку Ягославський якийсь радів з львівської кураторії. З ним увійшли другий панков. У своїй розмові зійшли оба на українсько-польські взаємини. Торкувалися шкільних домагай Українців, лїтму п. „радів“ таку фразу: „Прошен пана — на Буковині бійові за добробудь по 25. Там нема ані єдиної годівни руського еляки по школах — і Русині сездон піхо“. — От вам гарний приклад для наслідуюванія, запозичений від Румунів, і муриська етика польського педагога, який тужить за поліпейським чоботом і панцизніями кнутом.

ГАРНА ЦИФРА.

Міжнародне бюро праці в Женеві обчислює, що тепер у світі є приблизно 30 мільйонів безробітних.

РІЗДВІЯНА ТРАДИЦІЯ В СУДАХ.

В Англії існує прегарна традиція. Перед Різдвом в усіх судах поводяться за обвинуваченими по християнськи. Святе Письмо займає тоді важніші місця, ніж кодекси. Із лондонської преси беремо зразки такої християнської поведінки. Перед судом стає подружжя пара, що не платила за кимна-ту, і власник хоче їх згідно з законом, вислати. Ці бідаки мають шестеро дітей. Суддя рішає, що свято можуть вони ще провести у старій хаті, хоча власник дістав право їх вислати негайно. Безробітний укр. панко. Він виправданий, що не мав грошей і мусів це зробити. Суддя вибачає йому це „за нагоди Різдвяних Свят“ і прохає, щоб в будучності не встав. Прокурор, що долає: „Ще палко було його. Обвинувачений може залишити собі його. Це мій дарунок для його рідні на Різдво“.

РАДЯНСЬКА В ЛАБЕТАХ КРИЗИ.

Не везе Радянщині в її ізольованій від світової кризи. Рувуться нитки містеріної нити — планової господарки, крахує розбудова промислу ціною голоду, з монументальності переходить до розбудови вже на промисл шолодених потрєб, село не сповняє своїх завдань, які йому приписує місто, гріш втрагати вартість, палити розусту, безробіття прибирає на висі, державний бюджет виявляє небуденну дефіцитність. Московські кореспонденти закордонної преси сповіщають, що триномфальні діаграми радянських досягнень у порівнянні до досягнень публіцистичного світа чезли з публіцистичних місць, де вони досі містились для піднесення духу півголодних мас... Загальносвітова криза вітнула Радянщину у своє царство. Не помігли специфічні форми радянського господарства, які нібито виключають безробіття й інші нещасти капіталістичного світа. Союзний комісар фінансів, Гринько, відомий колись реформатор українського шкільництва, заявив на сторінках „Економічної Жітні“, що найважливіше завдання — це ошачістність у державних видатках. Чи заява слушна, коли знаважимо, що в бюджеті С. Р. С. Р. заповідано 3 мільярди рублів дефіциту.

ШТЕШЕЛЦІ ГУЛЯЮТЬ.

Оноді зі штешельської забави у Грималові вилукув штешель Янек Горинський другого поного штешлява, В. Канюка. Канюка підстеріг Горинського під хатою та зва одірка по частував його колом по голові і ножем у бік і руку. Був би й доріваж, бо потягував ножем і по шні, але ніх поховануся по боролі. Геройський штешель увіт після зачиную до хати та ляг спати, а товариш його залишався скрокований, неперитомний, без ніякої допомоги.

ВЛОМНИКИ В СЯТНИЦІНІН.

Від чотирох місяців по ріжних селах сятницького повіту невідомі злодії обирали селян; у деяких випадках робили підкопи під хату. Виявлялося, що це були чодирі селяни із Польщі: В. Захарія, Д. Моквицький, Г. Антонович, Д. Тимофійчук.

ЗАСУДИЛИ НАЙПІДЛІШНОГО ЗЛОДІЯ.

У поліційній суді у Вінніпегу суддя Р. Б. Грегем засудив на один рік тюрми Джорджа Мек Кеа, котрий украв золотий годинник і черевик в А. Маркса, чоловіка сапого. Суддя Грегем, видаючи присуд, сказав, що крадіж, довершена Мек Кеєм, є „незвичайно підло“. Обраденного А. Маркса треба було на судовій саї вести за руку, бо він майже нічого не бачив.

ВРАТОВАНА ЧУДОМ ДИТИНА.

Стефан Шуманський у Вінніпегу їхав самими, на яких сиділи 3-літній Петро Метвіс і Вест Кілдонан. Шуманський листив коні на вулиці, а сам пішов до sklepu за якоюсь орудкою. Тимчасом кінв відійшов зі сьами, на яких сиділа дитина, в напрямі до С. П. Р. залізної дороги. В тім моменті надіхав тягаровий поїзд, який убив коня на місці, а сани з дитиною остались ненарушені.

ЧУДАЦЬКІ ЗАПОВІТИ.

Лондонська преса займається долею багатой дівчини, Марджорі Джойс Клементон, котра дістала велічезну спадщину від якогось чудака. Цей чудака залишив їй гроші з умовою, що вона не сміє ніколи вийти замуж. Інакше все майно перейде на добродійний товариства. Пампа Клементон віддержала три роки, а тепер заручилася. Вона хоче зрестись з адвокатів, чи не можна би якось обійти такого заповіти. Тимчасом помер їй батько і залишив новий заповіт такогж змісту: лишає їй майно, але вона може ним користуватися тільки так довго, доки не вийде замуж. Ані багатир своїх ані батько не подають у заповітх мотивів, чому засуджують 21-літню дівчину на вічне дівоцтво, і вона тепер справді захиталася, чи має зрестись багачка для подруги.

ПРОЦЕС ІЗ РИСЬКИМ ДОГОВОРОМ.

Моргантичана жінка російського великого князя Михайла Александровича, графиня Брасова, веда процес з польським урядом за маєток, який належав до неї. Маєток лежав в околиці Чехостхови і був варт 12 мільйонів доларів. Суд у Чехостхові станув на становищі російського договору, який рішає, що маєтки членів колишньої царської рідні на території, приналежній до Польщі, стають власністю польської держави. Брасова процес програє і мусула заплатити великі судові кошти.

РОБІТНИК НАВИВСЯ НА ПАЛЬ.

На залізничній віднозі в Лодзі при вул. Королівській скоївся страшний випадок, якого жертвою впав один з робітників. У хвилині, коли на тротуар вїхав вагон з деревом, упав з нього 31-літній робітник Роман Янас так нещасливо, що навісся на дерев'яний пал з огорожі площі. Янас пробився так нещасливо, що лістра дерев переїхав крізь його в околиці плечей. Несчастного перевезли в безнадійному стані до шпиталю.

СТАЛІН ЛАГОДИТЬ ТРАКТОРИ ДЕКРЕТАМИ

БОЛЬШЕВИКИ НЕ ВСТАНІ ПІДГОТОВИТИСЯ ДО ПЛАНОВАНИХ НИМИ КОЛЕКТИВНИХ ЗАСІВ ПІЛЬ.

МОСКВА (СССР). — Большевицька влада розпочала новий похід на села, а особливо на Кубані та на північному Кавказі, щоб засіяти якнайбільше землі в наступній весні. Для цього, як відомо, большевики створили спеціальні удари бригади й кинули їх на села. Велике завдання покладають большевики на трактори. Для направи тракторів і для праці ними большевики сформували спеціальні удари тракторні бригади.

Та ось тепер у пресі появляються відомості про те, що більшість тракторів поповнаю, а їх напаву переводяться занадто мляво. Наприклад, до преси доходить повідомлення ріжних начальників отси бригад, які подають, що полагождення тракторів проти плану виконуються не більше як на 10%. Таксамо прем'єр Молотов та Сталін видали декрет про напаву тракторів. В цьому декреті вони підкреслюють, що чотири наційові тракторні заводи в Росії виконали своє завдання лише на 8—29%, а вся річна програма будови й напави тракторів виконана заводами лише на 55%.

Цим декретом Молотов і Сталін призначили спеціального директора, який має прискорити цюгортні засідання. Як звичайно, в декреті сказано про суворі краі для тих, котрі не виконують свого завдання і т. д. А тимчасом радянська преса вже бе на сполух з того приводу, що весняний засів може не повестися.

КРИВАВІ ДЕМОНСТРАЦІЇ ПРОТИ УРЯДУ ГІТЛЕРА.

БЕРЛІН (Німеччина). — По всій Німеччині відбулися криваві демонстрації зорганізованого робітництва та противників фашизму проти уряду Гітлера. В багатьох містах дійшло до кривавих сутичок між поліцією та демонстрантами, а також між фашистськими боевими дружинами та противниками фашизму. Серед демонстрантів є кілька вбитих та кількадесят поранених. Поліція арештувала багато демонстрантів, противників уряду.

В Берліні відбулися демонстрації ріжних груп, у яких брали участь найменше 700,000 осіб. Тут убито одного поліца, одного фашиста, а 12 осіб тяжко покалічено. Поліція арештувала більше як 50 учасників демонстрації, які виявляли себе найбільш активними. Заповідний генеральний страйк усюго німецького робітництва не вдавса.

ЗАБОРОНЕНО СТРАЙКИ І ЛОКАВТИ.

КОПЕНГАГЕН (Данія). — Парламент ухвалив закон, який заборонено робітничі страйки, а разом з тим заборонено й замикання фабрик та заводів. Масове зильнення робітництва з праці в Данії теж заборонено. Большевики врядали демонстрацію перед парламентом з протестом проти заборони страйків.

Коли демонстранти старалися вдертись до будинку парламенту, поліція розігнала ворохобників.

НОВИЙ УРЯД У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ (Франція). — Лідер соціялістів-радикалів, Деладе, нарешті сформував новий уряд Франції. Його уряд по складу такий самий, як був попередній на чолі з Бонкурем. Політичні діячі кажуть, що й цей уряд не буде довготривалим.

АРЕШТУВАЛИ ЛІДЕРА ХОРВАТІВ.

БІЛГОРОД (Югославія). — В Загребі арештовано лідера Хорватів, д-ра Матчека. Він заступив у сербській Радіца, після того, як Радіца вбив один європейський посол до скупщини (парламенту) підчас суперечок в скупщині. Матчека арештовано в ресторани підчас вечері й негайно підставлено до прстаю, що відіходив до Білгорода.

Близька причина арешту нікому не відома. Дехто каже, що його арештовано за підготовку революції в Югославії, яка малаб привести до републіки. А дехто каже, що його арештовано після того, як король Олександр не спав цілу ніч боячись замаху на своє життя. Про підготовку замаху на нього говорив йому румунський король, коли Олександр гостював у Бухаресті.

НОВА ЯПОНСЬКА АРМІЯ В МАНДЖУРІЇ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — З Далекого Сходу повідомляють, що з Японії прибули до Кореї три спеціальні японські дивізії в числі 30,000 воєнк. Усіх їх поспішно перевозять у Манджурію, на кордон провінції Дзеджо, де вони за тиждень закінчать свою концентрацію.

Отже сподіваються скорого рішучого наступу Японії на Дзеджо.

ХОЧУТЬ КУПИТИ 1,700 БОЄВИХ ЛІТАКІВ.

ШАНГАЙ (Китай). — Група лідерів з націоналістичного наанкського уряду домагається, щоб китайські купці купили для потреб армії 1,700 боєвих літаків. Ця купівля мусула відбутися якнайшкоре. Тепер поспішно вишколюють для цих літаків спеціальних воєнних летунів.

